

Zajedničko istraživanje, razumijevanje i mijenjanje prakse

Roberta Lakošeljac, ravnateljica
Sonja Marušić, odgajateljica
Ondina Šimičić, odgajateljica
Dječji vrtić Girotondo, Umag

Umrežavanjem ustanova ranog odgoja koje predano rade na istraživanju i osluškivanju načina učenja djece uz istovremeno korištenje vanjskih suradnika koji imaju specifična znanja o različitim elementima proučavanja, moguće je ostvariti dublje razumijevanje odgojne prakse. O svom iskustvu ovog procesa pišu djelatnici Dječjeg vrtića Girotondo.

Odgajatelji koji prihvate izazov da svoju dugogodišnju praksu nude kao predmet rasprave i refleksije drugim odgajateljima, koji bez straha izlažu svoje osobne dileme i nepoznanice, ne smiju ostati izolirani u svojim odgojnim skupinama, ne smiju izazivati zavist ili ljutnju drugih odgajatelja, već moraju biti poticaj za promjenu kvalitete odgojno-obrazovnog rada i podrška drugim odgajateljima, jer 'stvarna promjena kvalitete prakse zahtijeva prije svega promjenu načina razmišljanja odgajatelja, a odgajatelje se ne može natjerati da drukčije razmišljaju niti ih se može prisiliti da razvijaju nove vještine.' (Slunjski, 2012.) Sjetimo se Malaguzzijevih riječi: 'Da nismo sanjali utopiju (o dječjim ustanovama), nikad je ne bismo ostvarili.' Ravnatelj s dugoročnom vizijom trebao bi preuzeti odgovornost za unapređenje vrtića, osiguravajući sve moguće resurse kako bi svakom djelatniku omogućio profesionalni razvoj. Stvaranjem demokratskog, ohrabrujućeg i konstruktivnog okruženja za napredovanje i vrednovanje same uloge odgajatelja, stvaraju se sigurni temelji za mogućnost povezivanja unutar i izvan institucije, za širenje znanja, viziju i kompetentnost. Uključivanjem u projekt

'Može li biti drugačije!? Kako to istražuju djeca?', imala sam izuzetnu čast uz ulogu ravnatelja biti i u simbiozi razvojnog procesa kao direktan partner-kritički prijatelj, organizacijska i profesionalna podrška odgajateljicama za moj-njihov-naš profesionalni razvoj.

Kako uz upotrebu medija razvijati dječju kreativnost?

U svom odgajateljskom poslu fotoaparati i kameru koristimo za snimanje aktivnosti djece, njihovog međusobnog razgovora, da bismo uočili koliko su pojedina djeca bila aktivna u ponuđenoj aktivnosti, što su radila, koliko su se zadržala u aktivnosti, koliko je djece sudjelovalo... Djeci ove tehnike treba predstaviti kao oblikovno izražajno sredstvo, razgovarati i analizirati medijske sadržaje i poruke, te opažati dječji doživljaj pojedinoga medija i to koristiti u pedagoškom djelovanju (Mikić, 2002.). Kasnije je potrebno i po nekoliko puta pregledati snimku kako bi se napisao transkript ili zajedno s djecom u skupini i sa svojim kritičkim prijateljem analizirala snimka. Snimanje, fotografiranje, promatranje, slušanje, poticanje - sve su to aktivnosti koje zahtijevaju puni angažman koji nije uvijek lako uskladiti s drugim

zbivanjima u skupini. Iz tih razloga odlučile smo uvesti promjene u svojoj praksi - približiti djeci fotoaparati i kameru. Djeca su s lakoćom koristila nove medije budući da neki već i sami posjeduju mobilne uređaje i fotoaparati. Poticanjem i ohrabivanjem omogućile smo djeci da se slobodno izražavaju i istražuju, da fotografiraju ono što ih najviše zanima. Djeca su s oduševljenjem gledala fotografije koje su sama snimila i komentirala tko je što i zašto snimio. Međusobno su se intervjurala i to im je pružalo mogućnost da izraze svoje osjećaje, mišljenja, razmišljanja o aktivnostima u kojima su sudjelovala. Pregledavanjem snimki iz aktivnosti djeca su sama primijetila da su se njihova razmišljanja tijekom tih aktivnosti mijenjala, raspravljala su kako su mogla i drukčije izvesti aktivnost. Njihovom analizom snimki dobivale smo poticaj za daljnji razvoj aktivnosti djece.

istražujemo i stvaramo

Probušena bočica koja ne gubi vodu – bočica ima nekoliko rupica i napunjena je vodom - kad odvrnemo čep voda izlazi iz rupica, kad zavrtnemo čep voda ostaje u bocu.

Magična masa škrobnog brašna i vode – ako su pokreti lagani, smjesa je mekana; ako su pokreti brži, smjesa je tvrda

Vanjski suradnici kao izvor učenja

Dolaskom vanjske suradnice bacc. art. Ide Skoko u skupinu djeca su imala mogućnost dodatno razvijati svoju kreativnost jer im je ponuđen drukčiji, edukativniji, kvalitetniji pristup računalu. Web kamera spojena s računalom pretvorena je u mikroskop koji istraživane pojave zorno prikazuje na zaslonu računala. Interes djece za ponuđenu aktivnost bio je izniman. Miješajući pijesak u boji, sol, zemlju, usitnjeno lišće i razne druge materijale s vodom, kombinirala su razne kompozicije boja i elemenata koje su sa čuđenjem i divljenjem promatrala na ekranu računala diveći se spektru boja i oblicima. Tijekom aktivnosti poticale smo njihovu radoznalost, uvažavale različita promišljanja, slobodu i omogućavale im da verbaliziraju svoje doživljaje. Analiza snimke dobivene kompozicije djecu je asocijala na led u boji, meduze, dijamante, kristale, svemir, oblake, vatromet, jame... Svako dijete je svoju kompoziciju uspoređivalo s vlastitim prethodnim iskustvom i izražavalo čuđenje promatranim. Uvidjele smo kako se poticanjem djece na kreativno korištenje medija u vrtiću razvija intelektualni potencijal djece, te da se na taj djetetu prirodan način potiče istraživački duh i kreativnost. Djeci bi češće trebalo trebalo omogućiti prisutnost stručnjaka u skupini, osobito kad je njihov interes usmjeren na područja koja zahtijevaju stručno znanje. Uz pomoć stručnjaka djeca dolaze do željenih informacija, a odgajatelji dobivaju kompetentnog suradnika koji

proširivanjem znanja djece, suradnjom i različitim raspravama pomaže u poticanju istraživačkog dječjeg duha i proširivanju njihovih gledišta.

Znanstvenici u jaslicama

Malena djeca uče s lakoćom, zadovoljstvom i brzinom koju više nikad u životu neće postići. Učenje im je prirodna potreba (Gopnik i sur., 2003.). Djeca i znanstvenici su najbolji učenici na svijetu, a obje te skupine, čini se, funkcioniraju na slične, pa čak i istovjetne načine, načine koji se razlikuju čak i od načina rada naših najboljih računala. Kao što djeca u svjetlu otkrića revidiraju, pa čak i u potpunosti zamjenjuju ono što znaju, tako i znanstvenici odbacuju svoje prethodne teorije i zamjenjuju ih novima (Gopnik, 2003.). Dolazak 'velikih' znanstvenika u jasličku skupinu pobudio je znatiželju i uzbuđenje djece, ali i nas odraslih. Dr. sc. Rajka Jurdana-Šepić i dr. sc. Petar Pervan ponudili su našoj djeci sudjelovanje u neobičnim spoznajno-istraživačkim aktivnostima. Donijeli su nam kutije prepune zanimljivih materijala i naprava koje su istog časa zaintrigirale dječju znatiželju. Bilo je tu puno neoblikovanog materijala: silikonskih kuglica, probušenih plastičnih boca, optica raznih boja i težina, grožđica, smjese vode i škrobnog brašna, raznog papira, kartona... lako su nam naknadno povjerali svoje dileme i zabrinutost zbog osjećaja nekompetentnosti u radu s tako malom djecom, znanstvenici su pokazali snalažljivost i prilagodili se dječjim interesima i znatiželji. Njihova početna zabrinu-

tost nestala je čim su uočili aktivnu uključenost djece i njihov interes za nova iskustva. Djeca su jednostavno istraživala bez puno uputa i vodstva. Bio je užitak promatrati kako im se oči šire pri svakom novom 'čudu' koje se događalo pri istraživanju. Ponuđene materijale djeca su manipulirala, njušila, kušala, pretakala, razlijevala. Čak i kad počnemo shvaćati kako to čine, još uvijek je predivno i zapanjujuće kako mala djeca tolikom brzinom uče zakone prirodnih znanosti (temeljna načela o građi, općim svojstvima i kretanju materije, stvaranju i prijenosu energije te međudjelovanju materije i energije). Te prve korake u fizici djeca su s lakoćom i oduševljenjem prezentirala roditeljima i ostalim velikim i malim uzvanicima na Festivalu znanosti u vrtiću. Djeci je omogućeno aktivno stjecanje prirodoslovnih znanja i razumijevanja. Mogućnost umrežavanja više ustanova i razmjenjivanje svih naših hipoteza, dilema, i postignuća, kao i upoznavanje s raznolikošću prakse i znanja odgajatelja, doktora znanosti, umjetnika, ostalih suradnika, kao i podrška supervizora, doveli su nas do 'Gardnerovog stajališta da nas razumijevanje kroz izvedbu može dovesti do dubljeg razumijevanja odgojne prakse novog znanja. Vidimo ono što smo svakodnevno gledali ali nismo vidjeli - prije svega djecu, njihova znanja i umijeća, njihove potencijale, aktivnosti, radosti i veselja... I, naravno, tako stečena nova znanja treba dijeliti s drugim odgajateljima, roditeljima i ostalim članovima zajednice, uže i šire.' (Miljak, 2009.)

Literatura:

1. Gopnik, A. i sur., (2003.): *Znanstvenik u kolijevci*. Zagreb: Educa
2. Mikić, K. (2002.) *Značenje računala i računalnih igara kao novih medija*, 23.07.2013. <http://mediji.hr/djecji-medijski-kutak-zelis-lisaznati-nesto-vise-o-medijima/>
3. Miljak, A. (2009.): *Življenje djece u vrtiću*. SM naklada Zagreb
4. Slunjski, E., (2012.): *Dijete kao znanstvenik – prirodoslovni aspekti suvremeno koncipirane kurikuluma ranog odgoja*. Školski vjesnik – Časopis za pedagoška i školska pitanja, Vol.61 No.1.-2.
5. Slunjski, E., (2012.): *Zajednica koja uči: prevladavanje prevladavanje podijeljenosti teorije i prakse*, Dijete, vrtić, obitelj br. 69. Pučko otvoreno učilište Korak po korak